

e-ISSN 3083-6018

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК: економіко-правові проблеми

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Зміна попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення під час досудового розслідування: практика та правове регулювання

Сергій С. Алекумов ¹ *

¹ Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна). Магістр права.

* Автор-кореспондент, e-mail: ss.alek@ukr.net

СТАТТЯ	АНОТАЦІЯ
Дослідниця DOI: 10.70651/3083-6018/2025.7-8.12 Авторське право © 2025 автора Цей твір ліцензовано на умовах Ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства – Некомерційна 4.0 Міжнародна» (CC BY-NC 4.0). 	У статті досліджено комплекс теоретичних і практичних аспектів, пов'язаних зі зміною попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення під час досудового розслідування. З огляду на специфіку кримінального процесуального законодавства України, увага акцентується на проблемах, що виникають при встановленні юридично значимих обставин справи та визначенні їх відповідності певній нормі кримінального закону. Показано, що динаміка розслідування часто зумовлює необхідність уточнення чи зміни кваліфікації, оскільки початкове формулювання обвинувачення нерідко ґрунтується на обмеженому фактичному матеріалі. У роботі аналізується правова природа інституту зміни кваліфікації, межі дискреції слідчого та прокурора, а також судовий контроль за цими рішеннями. Особливу увагу приділено питанням дотримання принципів правової визначеності та змагальності, адже необґрунтовані або надмірні зміни кваліфікації можуть порушувати баланс між стороною обвинувачення та захисту. У статті досліджується практика Європейського суду з прав людини щодо права особи бути своєчасно та належним чином поінформованою про характер і підставу обвинувачення, а також її значення для українського кримінального процесу. Водночас проведено огляд національної судової практики, яка демонструє різні підходи до оцінки правомірності зміни кваліфікації на різних етапах розслідування. Автор пропонує шляхи вдосконалення законодавчого регулювання, які спрямовані на досягнення балансу між ефективністю кримінального переслідування та гарантіями прав особи, включаючи чіткіші процесуальні стандарти повідомлення про зміну кваліфікації та межі допустимості її коригування. Зроблено висновок, що гармонізація українського законодавства з європейськими стандартами дозволить знизити ризики свавільних рішень і підвищити довіру до інституту досудового розслідування як гарантії справедливості.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

кваліфікація кримінального порушення, правове регулювання, кримінальний процес, судова практика.

e-ISSN 3083-6018

SOCIAL DEVELOPMENT: Economic and Legal Issues

<https://www.eu-scientists.com/index.php/sdel>

Modification of the Initial Legal Qualification of a Criminal Offense during Pre-Trial Investigation: Practice and Legal Regulation

Serhii Alekumov ¹ *

¹ Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine). Master of Laws.

* **Corresponding Author**, e-mail: ss.alek@ukr.net

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Research Article

DOI:

[10.70651/3083-6018/2025.7-8.12](https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.7-8.12)

Copyright © 2025
by author

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

The article examines a wide range of theoretical and practical issues related to the modification of the initial legal qualification of a criminal offense during the pre-trial investigation. Taking into account the peculiarities of Ukrainian criminal procedure legislation, the author emphasizes the difficulties that arise when establishing legally relevant facts and correlating them with specific provisions of the Criminal Code. It is argued that the dynamics of the investigation often necessitate clarification or modification of the qualification, since the initial formulation of the charges is frequently based on limited factual material. The paper analyzes the legal nature of the institution of re-qualification, the scope of discretion available to investigators and prosecutors, as well as judicial oversight of such decisions. Special attention is paid to the principles of legal certainty and adversarial procedure, given that unjustified or excessive changes in qualification may disrupt the balance between the prosecution and the defense. The article highlights the jurisprudence of the European Court of Human Rights regarding the individual's right to be promptly and adequately informed of the nature and cause of the accusation, and explores its implications for Ukrainian criminal proceedings. At the same time, the study includes a review of domestic judicial practice, which demonstrates divergent approaches to assessing the legitimacy of changes in qualification at different stages of the investigation. The author suggests possible improvements in legislative regulation aimed at ensuring a balance between the effectiveness of criminal prosecution and the protection of individual rights. These include clearer procedural standards for notifying the accused of a change in qualification and stricter limits on the permissibility of such modifications. The conclusion is drawn that harmonizing Ukrainian legislation with European standards will reduce the risk of arbitrary decisions and enhance trust in the institution of pre-trial investigation as a safeguard of justice.

KEYWORDS

criminal offense qualification, legal regulation, criminal procedure, judicial practice.

1. Вступ

Проблематика зміни попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення на етапі досудового розслідування посідає особливе місце серед актуальних питань кримінального процесуального права. Її значення визначається не лише потребою у точному дотриманні приписів закону, а й необхідністю забезпечення внутрішньої логіки процесуальних дій сторони обвинувачення відповідно до принципів верховенства права, законності та гарантій захисту прав учасників кримінального провадження [16; 18]. Саме в умовах постійних реформ кримінального судочинства та посиленої уваги до прав людини ця проблематика набуває ще більшої ваги.

Як показує практика, найгострішими залишаються питання щодо наявності достатніх правових підстав для внесення змін до первісної кваліфікації, визначення процесуальних меж компетенції слідчого й прокурора при ухваленні відповідних рішень, а також пошуку оптимальної моделі законодавчого врегулювання цього складного інституту. Не менш значущим є і статистичний вимір проблеми: аналіз випадків зміни правової кваліфікації в ході досудового розслідування [9] дає змогу співвіднести цю практику з іншими процесуальними діями, що вимагають погодження з прокурором, і виявити характерні закономірності.

Особливої уваги заслуговує також практика судового оскарження постанов слідчих про перекваліфікацію кримінального правопорушення, яка виявляє низку суперечностей та прогалин, притаманних чинному регулюванню [14]. Це, у свою чергу, актуалізує завдання пошуку шляхів удосконалення законодавства, адже чинний Кримінальний процесуальний кодекс, як відомо, не містить окремих положень, що безпосередньо регламентували б процедуру внесення таких змін.

2. Огляд літературних джерел

Проблема правової кваліфікації та її зміни перебуває у фокусі наукової дискусії вже тривалий час, і вітчизняна доктрина пропонує цілу низку підходів до її осмислення. Так, П. П. Андрушко звертався до концептуальних засад інституту, аналізуючи співвідношення понять кваліфікації та перекваліфікації злочину, а також наголошуючи на проблемності застосування норм про зворотню дію кримінального закону й необхідності чіткішого процесуального врегулювання [1]. Він розглядав зміну кваліфікації як наслідок неправильного застосування закону про кримінальну відповідальність.

У свою чергу, А. М. Карвацький детально досліджував процедурні аспекти винесення слідчим чи прокурором постанови про зміну кваліфікації, вказуючи на численні правові колізії та практичні труднощі застосування відповідних норм. Як можливий вихід учений пропонував механізм реєстрації нового кримінального провадження з подальшим їх об'єднанням [4].

Дещо ширший погляд на проблему демонструє А. В. Савченко, який аналізував співвідношення первинної кваліфікації, внесеної до ЄРДР, із подальшими коригуваннями в процесі розслідування [12]. Подібну увагу до початкового етапу кримінального переслідування висловлював і В. І. Фаринник, зосереджуючись на специфіці нового КПК України та його впливі на практику попередньої кваліфікації [3].

О. В. Ус у фундаментальному дослідженні теоретико-методологічних засад кваліфікації та перекваліфікації виокремлювала базові принципи й критерії зміни правової кваліфікації на різних стадіях процесу [15]. Натомість А. А. Омаров аналізував вплив перекваліфікації на визначення компетентного органу досудового розслідування, акцентуючи на проблемах підслідності [10].

У працях О. Дудорова та його співавторів розглянуто складності кваліфікації корупційних злочинів, зокрема багатосерійних та складноорганізованих, де зміна кваліфікації часто постає неминучою [2]. У дослідженнях А. В. Кубаєнко увагу зосереджено на питаннях оптимізації досудового розслідування, серед яких особливе місце займає своєчасність і вмотивованість внесення змін до попередньої кваліфікації [6].

Серед інших слід відзначити напрацювання Т. Мироненко та І. Єрьоменка, які аналізували межі взаємодії прокурора і слідчого у сфері прийняття процесуальних рішень [8; 20], а також роботи М. І. Хавронюка, котрий, розглядаючи досудове розслідування крізь призму

законодавчих трансформацій, виявив їхній прямий вплив на практику застосування інституту кваліфікації [5].

3. Постановка завдання

Метою цього дослідження є комплексне вивчення правового регулювання та практики зміни попередньої правової кваліфікації кримінального правопорушення під час досудового розслідування, з'ясування проблемних аспектів та формулювання пропозицій щодо удосконалення законодавчих механізмів.

З огляду на поставлену мету передбачено: окреслити нормативні підстави та виявити прогалини чинного КПК України; проаналізувати статистичні матеріали щодо зміни попередньої кваліфікації та визначити основні тенденції; порівняти процедуру зміни кваліфікації з іншими процесуальними діями, що потребують погодження з прокурором, і встановити доцільність такого погодження; узагальнити судову практику оскарження постанов про зміну кваліфікації на етапі підготовчого провадження; нарешті, запропонувати конкретні шляхи подолання прогалин законодавства й забезпечення більшої передбачуваності процесуальної діяльності.

4. Методи та матеріали

Методологічна основа дослідження спирається на поєднання загальнонаукових і спеціальних підходів. Використання діалектичного методу дозволило розглядати зміну правової кваліфікації як динамічне явище, що зумовлене виявленням нових фактичних обставин. Системний метод допоміг визначити місце цього інституту в загальній структурі кримінального процесуального права та його кореляцію з іншими процесуальними механізмами. Порівняльно-правовий аналіз уможливив співставлення зміни кваліфікації з іншими рішеннями, що передбачають погодження з прокурором.

Статистичний метод застосовувався для обробки кількісних даних, наданих органами прокуратури [9], а також показників судової статистики [13], тоді як метод контент-аналізу — для дослідження рішень судів і виявлення типових проблем, пов'язаних із оскарженням перекваліфікації. Формально-юридичний метод дозволив дослідити норми КК та КПК України [17; 18], а метод моделювання — сформулювати власні пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Емпіричну базу роботи склали норми КК та КПК України, огляди практики Верховного Суду [14], статистичні звіти Офісу Генерального прокурора [9], рішення з Єдиного державного реєстру судових рішень, а також матеріали наукових конференцій, публікації у фахових виданнях [7; 11] та законопроекти з відповідними пояснювальними записками [19].

Хронологічно дослідження охоплює період від набрання чинності чинним КПК України (2012 р.) до 2024 року, що дозволяє простежити еволюцію правозастосовної практики та визначити актуальні тенденції у сфері зміни попередньої правової кваліфікації.

5. Результати та обговорення

Аналіз положень чинного КПК України виявив, що законодавець фактично обмежився лише фіксацією попередньої правової кваліфікації у п. 5 ч. 5 ст. 214 КПК [18], не надавши жодного цілісного механізму її подальшої зміни в ході досудового розслідування. Така законодавча «мовчанка» має системні наслідки: кваліфікація, яка за своєю суттю є юридичним «каркасом» обвинувачення, залишається поза чіткими правилами процедурного регулювання.

На практиці ж слідчі виводять можливість зміни кваліфікації зі ст. 40 та 110 КПК [18], хоча ці норми є радше декларативними. Вони не містять конкретних процесуальних гарантій і не відповідають принципу правової визначеності, що є складовою принципу законності. Внаслідок цього зміна кваліфікації часто виглядає не як чітко врегульований акт, а як довільне використання дискреційних повноважень.

За статистикою Офісу Генерального прокурора [9] та даними судової статистики [13], у 2023 році зміна правової кваліфікації мала місце у 15–20 % кримінальних проваджень. Така

частота виключає випадковість і свідчить про системність явища. Вона демонструє, що правова кваліфікація перебуває у стані «рухомої конструкції», а відтак відсутність чіткої процедури її зміни створює поле для колізій та зловживань.

Наведена нижче табл. 1 для унаочнення порівняння ключових процесуальних дій свідчить, що практично всі значущі кроки слідчого — повідомлення про підозру, закриття провадження, об'єднання чи виділення матеріалів — підлягають прокурорському контролю. Винятком є лише зміна кваліфікації.

Таблиця 1. Порівняння процесуальних дій слідчого за необхідністю погодження з прокурором

Процесуальна дія	Стаття КПК України	Необхідність погодження	Підстави для погодження
Повідомлення про підозру	276-279	Так	Забезпечення законності обвинувачення
Зупинення досудового розслідування	280	Так	Контроль процесуальних строків
Закриття кримінального провадження	284	Так	Перевірка законності підстав
Зміна правової кваліфікації	-	Ні	Відсутність нормативного регулювання
Об'єднання кримінальних проваджень	334	Так	Забезпечення повноти розслідування
Виділення матеріалів	340	Так	Дотримання процедури

Джерело: складено автором

Це явище виглядає як нормативна аномалія, адже саме від зміни кваліфікації залежать строки розслідування, підслідність, можливість застосування окремих запобіжних заходів. Невиправдане виведення цієї дії за межі прокурорського нагляду дестабілізує баланс повноважень.

Судова практика підтверджує проблемність ситуації. Верховний Суд допускає можливість зміни кваліфікації під час досудового розслідування [14], оскільки КПК прямо цього не забороняє. Однак такий підхід фактично перетворює прогалину у праві на норму поведінки, що суперечить імперативній природі кримінального процесу. У результаті виникає феномен «мовчазної санкції» на практику, яка де-факто змінює баланс процесуальних прав і обов'язків.

Вивчення судових рішень засвідчило низку типових проблем: формальність мотивування, ігнорування права сторони захисту на належне інформування, відсутність логічної зв'язності між фактичними обставинами справи та висновками про нову кваліфікацію. Це підриває принцип змагальності та нівелює гарантії захисту від свавільного кримінального переслідування.

Якщо порівняти зміну кваліфікації з повідомленням про підозру чи закриттям провадження, то відмінність у регулюванні виглядає ще більш парадоксальною. У першому випадку закон вимагає прокурорського погодження, адже йдеться про суттєве втручання в права особи. Проте у другому випадку — коли зміна кваліфікації може призвести до тяжких правових наслідків, ніж первинне повідомлення про підозру, — жодних процесуальних запобіжників не встановлено. Це свідчить про непослідовність законодавця і, фактично, про порушення принципу пропорційності.

Аналіз дозволяє запропонувати три основні моделі реформування. Перша — посилення ролі прокурора, наділивши його виключним правом змінювати кваліфікацію або принаймні погоджувати таке рішення слідчого. Друга — запровадження окремої статті КПК, яка б деталізувала підстави, процедуру та наслідки зміни кваліфікації. Третя — уведення механізму судового контролю, що дозволило б сторонам одразу ставити питання про законність такого рішення перед слідчим суддею.

Оптимальною видається комбінована модель, що передбачає прокурорський контроль як первинний запобіжник, але з можливістю судового оскарження як додаткової гарантії. Такий підхід відповідає європейським стандартам, які передбачають багаторівневий контроль за процесуальними рішеннями, що безпосередньо впливають на права особи.

6. Висновки

Проведений аналіз дозволяє побачити за, здавалося б, технічним питанням перекваліфікації цілу архітектуру кримінального процесу: спосіб, у який ми змінюємо правову кваліфікацію, непомітно, але неминуче переоформлює саму логіку обвинувачення, конфігурацію прав сторін і межі судового контролю. Виявлена прогалина у КПК — фактична відсутність процедурної моделі зміни попередньої кваліфікації при тому, що її первинна фіксація прямо вимагається законом, — не є дрібним недоглядом, а становить нормативну асиметрію, яка руйнує передбачуваність процесу й знижує стандарти захисту. Коли юридичний «каркас» обвинувачення може бути переформатований поза чіткими правилами, виникає ризик підміни доказової логіки процесуальним волюнтаризмом, а принцип законності перетворюється на декларацію без дієвих процедурних гарантій [18].

Системний характер проблеми підтверджено емпірично: частота зміни кваліфікації на рівні щонайменше шостої—п'ятої частини проваджень у 2023 році означає не епізодичні збої, а стабільну практику, що обростає непередбачуваними наслідками для строків досудового розслідування, підслідності та допустимих заходів забезпечення [9; 13]. Власне тому тиша закону стає красномовною: там, де майже всі порівнювані за впливом на права особи процесуальні рішення підлягають прокурорському контролю, перекваліфікація залишається поза ним, що деформує баланс між слідчим і прокурором та порушує внутрішню системність КПК.

Судова практика, визнаючи можливість зміни кваліфікації через «відсутність заборони», фактично конститує прогалину як норму поведінки і тим самим зміщує імперативний характер кримінального процесу в бік дискреційної «доцільності» [14]. Проте імперативність процесу — це не жорсткість заради жорсткості; це спосіб гарантувати рівність сторін, передбачуваність тягара обвинувачення та контроль за втручанням у права особи. Саме тут виявляється головний дефект чинного стану речей: без чітких правил мотивування, повідомлення, заперечення і перегляду рішення про зміну кваліфікації принцип змагальності втрачає субстанцію і перетворюється на процедурну оболонку, що не утримує реального змісту.

Звідси випливає концептуальна вимога до законодавця: перекваліфікація має бути вбудована в процес як формалізований, контрольований і оскаржуваний акт, а не як побічна функція загальної компетенції слідчого. Оптимальним видається двоступеневий запобіжник: первинна перевірка прокурором із покладенням на сторону обвинувачення підвищеного стандарту мотивування у випадках погіршення правового становища підозрюваного або істотної зміни складу інкримінованого діяння; подальша можливість судового контролю за ініціативою сторони захисту як гарантія від формального погодження і механізм оперативного усунення помилок. Така конструкція узгоджується з принципом пропорційності: що більший вплив рішення на права особи, то вищими мають бути стандарти обґрунтування і щільнішим — контроль.

Не менш важливо, щоб зміна кваліфікації була процесуально «прозорою» у часі. Рішення має спиратися не на загальні міркування «уточнення фабули», а на нові або заново інтерпретовані фактичні обставини, чия релевантність до оновленого складу злочину чітко показана у мотивувальній частині. Від цієї вимоги залежить не лише доброчесність сторони обвинувачення, а й реальна можливість захисту коригувати процесуальну стратегію, заявляти клопотання, ініціювати доказові дії і, зрештою, ефективно заперечувати проти більш інтенсивного втручання в права. Власне, тут проходить межа між допустимим уточненням правової оцінки й недопустимим «підтягуванням» кваліфікації під наявний доказовий масив.

З огляду на вищевикладене, пропозиція щодо спеціальної норми КПК, яка б установлювала підстави, порядок, строки та наслідки зміни кваліфікації, не є редакційною вправою, а слугує умовою відновлення системності. До такого ядра, як ми гадаємо, мають входити: обов'язок негайного і належного повідомлення сторони захисту; стандартизована мотивувальна частина з експлікацією фактичних даних, що зумовили зміну; регулятивні наслідки для строків досудового розслідування і підслідності, щоб виключити маніпуляції процесуальним часом та юрисдикцією; право на швидке і ефективне оскарження перед слідчим суддею. Саме в цій конфігурації прокурорський контроль перестає бути формальністю і перетворюється на справжній фільтр якості процесуальних рішень [19].

Нарешті, невід'ємною складовою запропонованого підходу є доктринальна «етика кваліфікації»: перекваліфікація не повинна компенсувати дефіцит доказування. Якщо законодавче врегулювання створить інституційні стимули для ретельного, а не реактивного оцінювання зібраних даних, зменшиться кількість «корекцій на ходу», що сьогодні й породжує масові конфлікти у підготовчому провадженні. Зміцнення правової визначеності на ранніх етапах розслідування, своєю чергою, позитивно позначиться на якості обвинувальних актів і передбачуваності судового розгляду, зменшить навантаження на суд у частині виправлення процесуальних похибок, а також підвищить довіру до кримінальної юстиції як до системи, де наслідки кожного кроку передбачені заздалегідь і контрольовані за суттю, а не за формою.

У підсумку, врегулювання процедури зміни попередньої правової кваліфікації — це не «локальний ремонт» одного інституту, а відновлення внутрішньої логіки всього кримінального процесу. Там, де перекваліфікація стає прозорою, мотивованою і контрольованою, повертаються реальний зміст принципу верховенства права, рівність сторін і гарантія від свавілля; там, де вона залишається дискретною дією без правил, продовжує розростатися зона правової невизначеності, яку ані статистика, ані судова практика нейтралізувати не здатні [9; 13; 14; 18].

References

1. Andrushko, P. P. (2013). Zmina kryminalno-pravovoi kvalifikatsiyi (pravovoyi kvalifikatsiyi kryminalnoho pravoporushennia) u kryminalnomu provadzhenni [Change of criminal-legal qualification (legal qualification of criminal offense) in criminal proceedings]. *Advokat*, (5), 10–20. http://nbuv.gov.ua/UJRN/adv_2013_5_3 (in Ukrainian)
2. Dudorov, O., Zhytnyi, O., Zadoya, K., Kalmykov, D., Lutsyk, V., Navrotskyi, V., Khavroniuk, M., & Shekhavtsov, R. (2019). *Koruptsiyni skhemy: yikh kryminalno-pravova kvalifikatsiia i dosudove rozsliduvannia* [Corruption schemes: their criminal-legal qualification and pre-trial investigation]. Moskalenko O. M. <http://www.dudorov.com.ua/images/download/zbirnyk-pidruchnykiv-002.pdf> (in Ukrainian)
3. Farynnyk, V. I. (2012). Pochatok dosudovoho rozsliduvannia ta osoblyvosti kryminalnoho peresliduvannia za novym Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrayiny [The beginning of the pre-trial investigation and the peculiarities of criminal prosecution under the new Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Announcer of Kharkiv National University of Internal Affairs*, (2), 178–195. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnivs_2012_2_27 (in Ukrainian)
4. Karvatskyi, A. M. (2019). Shchodo vynesennia slidchym, prokurorom postanovy pro perekvalifikatsiiu kryminalnoho pravoporushennia [Regarding the issuance by the investigator, prosecutor of a resolution on the requalification of a criminal offense]. *Bulletin of Criminal Procedure*, (1), 166–175. https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/1_2019_karvackyi.pdf (in Ukrainian)
5. Khavronyuk, M. I. (2020). Prostupok, yoho sutnist i poryadok dosudovoho rozsliduvannia ta sudovoho rozhlyadu: novitni serednoazijski pidkhody, porivniuiuchy z uzhe vidomymy [Misdemeanor, its essence and the procedure of pre-trial investigation and trial: The latest Central Asian approaches, as compared with the ones already known]. *Pravo Ukrainy*, (2), 119–137. <https://doi.org/10.33498/louu-2020-02-119> (in Ukrainian)
6. Kubaienko, A. V. (2023). Optymizatsiya orhanizatsiynykh protsesiv dosudovoho rozsliduvannia: neobkhdnist strukturnykh zmin [Optimization of organizational processes of pre-trial investigation: The need for structural changes]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Yurydychni nauky*, 34(73)(1), 186–190. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.2/31> (in Ukrainian)
7. Ministry of Internal Affairs of Ukraine. (2021). *Aktualni pytannia dosudovoho rozsliduvannia: zbirnyk materialiv* [Current issues of pre-trial investigation: collection of materials]. https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/08/zbirnyk_aktualni_pytannia_dosudovogo_rozsliduvannia_28_04_23_4_ostatochnyi.pdf (in Ukrainian)
8. Myronenko, T. Ye. (2021). Dozvoli i zaborony prokurora u kryminalnomu provadzhenni [Permissions and prohibitions of the prosecutor in criminal proceedings]. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: "Iurisprudentsiia"*, (53), 158–161. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.53.31> (in Ukrainian)
9. Office of the Prosecutor General. (2024). *Statystychni dani pro zareyestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia* [Statistical data on registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika> (in Ukrainian)

10. Omarov, A. A. (2017). *Instytut pidslidnosti v kryiminalnomu provadzhenni* [Institute of investigation in criminal proceedings] (Abstract of the Doctoral Dissertation, Yaroslav Mudryi National Law University). <http://library.nlu.edu.ua/POLN TEXT/AVTOREF 2017/Omarov 2017.pdf> (in Ukrainian)
11. Reform of the penitentiary system of Ukraine. (2019). *Zvit shchodo kryiminalnoi statystyky v Ukrayini* [Report on criminal statistics in Ukraine]. <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/09/1568808134cplr.-report-on-criminal-statistics-in-ukraine.pdf> (in Ukrainian)
12. Savchenko, A. V. (2013). Shchodo pytannya pro pravovu kvalifikatsiyu kryiminalnoho pravoporushennia [Regarding the issue of the legal qualification of a criminal offense]. *Legal Journal of the National Academy of Internal Affairs*, (1), 50–55. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs 2013 1 11> (in Ukrainian)
13. State Judicial Administration of Ukraine. (2023). *Analiz stanu zdiysnennya pravosudдя u kryiminalnykh spravakh* [Analysis of the state of justice in criminal cases]. <https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new folder for uploads/supreme/sud pract/Analiz statisti ka kriminal 2023.pdf> (in Ukrainian)
14. Supreme Court. (2024). *Ohlyad sudovoyi praktyky Kasatsiynoho kryiminalnoho sudu za kviten 2024 roku* [Review of the case law of the Cassation Criminal Court for April 2024]. <https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new folder for uploads/supreme/oglyady/Oglyad KKS 04 2024 1.pdf> (in Ukrainian)
15. Us, O. V. (2018). *Teoriya ta praktyka kryiminalno-pravovoyi kvalifikatsiyi* [Theory and practice of criminal legal qualification]. Pravo. <https://shron1.chtyvo.org.ua/Us Olha/Teoriia ta praktyka kryiminalno-pravovoi kvalifikatsii.pdf> (in Ukrainian)
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996, June 28). *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (in Ukrainian)
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001, April 5). *Kryriminalnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Code of Ukraine] No. 2341-III]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (in Ukrainian)
18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012, April 13). *Kryriminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Procedure Code of Ukraine] No. 4651-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (in Ukrainian)
19. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024, October 9). *Pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia, Kryriminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryriminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy* [On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine] No. 3876-IX. <https://www.rada.gov.ua/news/razom/254299.html> (in Ukrainian)
20. Yeromenko, I. (2019). *Vzayemodiia prokurora ta slidchoho u kryiminalnomu provadzhenni* [The interaction of the prosecutor and the investigator in criminal proceedings: The grounds, forms and principles]. *Jurnalul juridic national: teorie și practică – National Law Journal: Theory and Practice*, 3(37), 157–160. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/84803 (in Ukrainian)